

Oglejmo si torej поближе to študijo! Pisatelj izvaja uvodoma: «pregalaštva i plodovi godina 1904 do 1919 postali su na nebu jugoslovenske istorije duga, postali znamenje, da za nju više ne će biti potopa». Dočim smo pa morali v preteklosti tratiti čas in moč za obrambo narodnega življenja, so sedaj roke proste za nove naloge. Toda na katero pot bo krenil naš narod poslej? «Gde je novo sunce, u koje će vekovi gledati, kud ćemo semenje nove lepote sejati i gde ćemo prometejske iskre novog plamenja bacati? U kojim krajevima žive nove bele ptice, za kojima čezne istorija duše naše? U koji stav, da se odsad postavimo i u kakvim oblicima život svoj da modelišemo?» Prvi del knjige, ki je posvečen etskomoralnim vprašanjem, je napram drugemu delu dokaj samostalen. Prvi odstavek (Život kao stvaralačko razviće) dokazuje, da je «aktivistički meliorizam» najboljšo zdravilo proti pesimizmu. Sreča ni nič neizpremenljivega, nekakšen trden moment, ob katerem bi se moglo na večne čase živeti. Njo oblikuje ves tok našega življenja. Največja sreča obstoji v aktivnem sodelovanju pri individualni in socijalni evoluciji. Razvoj mora biti usmerjen napram pridobivanju duhovnih dobrin. Na vprašanje, v čem leži vsebina in smisel življenja, avtor sicer ne more dati absolutno točnega odgovora (drugi odstavek: savlađivanje pesimizma). Najverjetnejše moremo trditi, da daje «aktivistički princip davanja i primanja» našemu življenju vsebino; on je njega bistveni del. Cilj življenja je dan v čim večji, popolnejši, bogatejši aktivnosti življenja v mejah naše prirode. Človek ima v sebi preveč bogastva za potrebo lastnega organizma. Lahko torej oddaja del tega bogastva drugim bitjem. «Imamo već solza, nego jih rabimo za lastne bolečine»: to je fécondité morale, kakor pravi Guyau (Esquisse d'une morale sans obligation ni sanction). Tudi nova umetnost je zapustila nietzschejansko «gosposko moralo» ter plove v altruističnih vodah: v Guyaujevih razpravah je postavljen teoretski temelj za ta preokret. (Konec prih.)

J. Kelemina.

Branislav Gj. Nušić: Navaden človek. Šala v treh dejanjih. Poslovenil Fr. Govekar. Ljubljana 1922. (Oder, zbirka gled. iger, 2. zv.) Založila «Tiskovna zadruga». 70 strani.

Srbski književnik Branislav Gj. Nušić, načelnik v umetniškem oddelku ministrstva prosvete, je napisal precejšnje število zabavnih in šaljivih iger, ki so pridobile njegovemu imenu dokaj slovesa. Poleg dramatike se avtor bavi tudi z epiko ter je v svojem romanu «1915» izklesal lep spomenik svojemu pripovednemu talentu kakor tudi svojemu trpečemu narodu.

Njegova komedija «Navaden človek» je prav značilna za Nušićevo «umetnost», ki se poslužuje starih in obrabljenih sredstev za dosego učinka: zapletljaji dejanja, ki izvirajo iz zamenjave oseb, jedro igre pa tvori kajpada ljubezen, v tem primeru med pesnikom Žarkom in malo sentimentalno navdahnjeno Zorko, ki ji vzbudi pojem 'pesnik' predstavo nekega nadzemskega junaka, o katerem pa se kasneje prepriča, da je «navaden človek». Samoobsebi je umevno, da zajadra ta idealni par v pristan srečnega zakona.

Vsa zgodba je prav za prav zelo naivna in ji je uspeh na odru zagotovljen le pred gledalci, ki so se prišli malo pozabavat in ki radi spregledajo marsikatero preočividno neverjetnost.

Dialogi in dikcija sta seveda primerni, ne samo dejanju, marveč tudi igralcem: diletantom, radi česar bo delce ravno odrom na deželi dobrodošlo. V tem oziru moram tudi pohvaliti Govekarjev prevod, ki se odlikuje po gladko tekočem in čistem jeziku.

Miran Jarc.